

Česká republika
NÁLEZ
Ústavního soudu

Jménem republiky

Ústavní soud rozhodl v senátu složeném z předsedy Radovana Suchánka (soudce zpravodaje) a soudců Vojtěcha Šimíčka a Jiřího Zemánka o ústavní stížnosti stěžovatelky **H. M.**, zastoupené JUDr. Ing. Ondřejem Lichnovským, advokátem, sídlem Palackého 151/10, Prostějov, proti usnesení Okresního soudu v Písku ze dne 16. dubna 2020 č. j. 7 Nt 1801/2020-3 a usnesení Policie České republiky, Krajského ředitelství policie Jihočeského kraje, Územního odboru Písek, Oddělení obecné kriminality, Služby kriminální policie a vyšetřování ze dne 4. března 2020 č. j. KRPC-35671-178/TČ-2019-020571, za účasti **Okresního soudu v Písku a Policie České republiky, Krajského ředitelství policie Jihočeského kraje, Územního odboru Písek, Oddělení obecné kriminality, Služby kriminální policie a vyšetřování**, jako účastníků řízení, a **Okresního státního zastupitelství v Písku**, jako vedlejšího účastníka řízení, takto:

I. Usnesením Okresního soudu v Písku ze dne 16. dubna 2020 č. j. 7 Nt 1801/2020-3 a usnesením Policie České republiky, Krajského ředitelství policie Jihočeského kraje, Územního odboru Písek, Oddělení obecné kriminality, Služby kriminální policie a vyšetřování ze dne 4. března 2020 č. j. KRPC-35671-178/TČ-2019-020571 bylo porušeno základní právo stěžovatelky podle čl. 37 odst. 1 Listiny základních práv a svobod.

II. Usnesení Okresního soudu v Písku ze dne 16. dubna 2020 č. j. 7 Nt 1801/2020-3 a usnesení Policie České republiky, Krajského ředitelství policie Jihočeského kraje, Územního odboru Písek, Oddělení obecné kriminality, Služby kriminální policie a vyšetřování ze dne 4. března 2020 č. j. KRPC-35671-178/TČ-2019-020571 se ruší.

O d ů v o d n ě n í :

I.

Skutkové okolnosti případu a obsah napadených rozhodnutí

1. Ústavní stížností dle čl. 87 odst. 1 písm. d) Ústavy České republiky (dále jen „Ústava“) se stěžovatelka domáhá zrušení v záhlaví uvedených rozhodnutí, a to pro porušení čl. 37 odst. 1, čl. 40 odst. 2, 3 a 4 Listiny základních práv a svobod (dále jen „Listina“), čl. 6 odst. 1, 2 a 3 písm. c) Úmluvy o ochraně lidských práv a základních svobod (dále jen „Úmluva“), jakož i čl. 14 odst. 3 písm. g) Mezinárodního paktu o občanských a politických právech.

2. Ústavní soud si za účelem posouzení důvodnosti ústavní stížnosti vyžádal spis sp. zn. 7 Nt 1801/2020 vedený u Okresního soudu v Písku (dále jen „okresní soud“), jakož i spis sp. zn. 7 T 58/2020 vedený tamtéž, neboť jde o řízení, v němž stěžovatelka vystupovala

v procesním postavení svědka. Ze zapůjčených spisů Ústavní soud zjistil dále uvedené skutečnosti.

3. U okresního soudu je vedeno trestní řízení pod sp. zn. 7 T 58/2020, a to proti obviněné S. Hl. pro přečin nedovolené výroby a jiného nakládání s omamnými a psychotropními látkami a s jedy podle § 283 odst. 1 trestního zákoníku spáchaného dílem samostatně a dílem ve formě spolupachatelství, a proti obviněnému J. H. pro přečin nedovolené výroby a jiného nakládání s omamnými a psychotropními látkami a s jedy podle § 283 odst. 1 trestního zákoníku spáchaného ve formě spolupachatelství. V této věci stěžovatelka podala dne 31. 7. 2019 u Policie České republiky, Krajského ředitelství policie Jihočeského kraje, Územního odboru Písek, Oddělení obecné kriminality, Služby kriminální policie a vyšetřování (dále jen „policejní orgán“) vysvětlení podle § 158 odst. 6 trestního řádu (č. l. 238-240 spisu sp. zn. 7 T 58/2020). V protokolu vyhotoveném policejním orgánem pod č. j. KRPC-35671-70/TČ-2019-020571 je uvedeno, že stěžovatelka byla poučena o svých právech, zejména o právu nevypovídat podle § 158 odst. 8 ve spojení s § 100 odst. 2 trestního řádu, čehož stěžovatelka nevyužila a v prověřované věci vysvětlení podala. Stěžovatelka v rámci podání vysvětlení uvedla, že je uživatelkou pervitinu a alkoholu, nicméně dne 9. 9. 2019 nastupuje léčeni ve zdravotnickém zařízení v Jihlavě, které ji má zbavit závislosti na alkoholu. K osobám S. H. a J. H. stěžovatelka uvedla, že je zná necelý rok, tyto osoby prodávají pervitin a i ona od nich pervitin nakupuje. Uvedla, že celkem u nich mohla nakoupit více než sto dávek pervitinu. Pervitin nakupovala pro svou vlastní potřebu dvakrát až třikrát týdně. Nakupovala jej od počátku roku 2019, poslední dávku koupila na konci června 2019. Stěžovatelka také uvedla, že neví, zda H. prodávali pervitin ještě někomu jinému.

4. Proti stěžovatelce bylo dne 16. 12. 2019 zahájeno trestní stíhání vedené u policejního orgánu pod sp. zn. KRPC-107951/TČ-2019-020571, a to pro přečin nedovolené výroby a jiného nakládání s omamnými a psychotropními látkami a s jedy podle § 283 odst. 1 trestního zákoníku, jehož se měla dopustit distribucí pervitinu dalším osobám.

5. Dne 3. 3. 2020 se stěžovatelka k výzvě policejního orgánu dostavila k procesnímu úkonu výslechu svědka v trestní věci vedené u okresního soudu pod sp. zn. 7 T 58/2020. Stěžovatelka byla policejním orgánem poučena o svém právu nevypovídat podle § 100 odst. 2 trestního řádu, kterého využila a odmítla vypovídat. Stěžovatelka v rámci výslechu uvedla, že se v posledních měsících léčila na psychiatrii ze své závislosti na pervitinu a na alkoholu a že je nyní zdráva. K osobě J. H. uvedla, že ho zná a není k němu v příbuzenském ani jiném obdobném poměru, k osobě S. H. uvedla totéž. Na otázku, zda jí J. H. či S. H. někdy poskytli pervitin, uvedla, že na tuto otázku nebude odpovídat, neboť tato výpověď by jí mohla uškodit v její vlastní trestní věci, kde je stíhána pro stejnou trestnou činnost jako manželé H., a byla by tak nucena vypovídat sama proti sobě. V návaznosti na tuto svou odpověď byla stěžovatelka policejním orgánem poučena o tom, že se má toliko vyjádřit k tomu, zda někdy od manželů H. obdržela pervitin, nemusí sdělovat, jak s ním pak dále naložila. Pokud by jí byly kladeny otázky v tomto smyslu, tak teprve tehdy může svou výpověď odepřít. K této výzvě policejního orgánu stěžovatelka uvedla, že ve své vlastní věci je stíhána pro údajnou distribuci drog. Druhou stranou distribuce je logicky to, že drogy, pakliže by je měla někde distribuovat, také musela nejprve někde nakoupit. Tímto směrem je svědecká výpověď vedena, a tudíž stěžovatelka odmítla na tyto otázky odpovědět. Stěžovatelka zdůraznila, že touto výpovědí by si zhoršila své postavení.

6. Policejní orgán uložil stěžovatelce napadeným usnesením dne 4. 3. 2020 pořádkovou pokutu podle § 66 odst. 1 trestního řádu ve výši 10 000 Kč. Uložení pořádkové pokuty je odůvodněno tím, že stěžovatelka odmítla vypovídat v procesním postavení svědka, přestože podle § 100 trestního řádu nebyla oprávněna výpověď odepřít. Policejní orgán v odůvodnění napadeného usnesení uvádí, že právo odepřít výpověď není absolutní, a nevztahuje se tedy k výpovědi jako celku [s odkazem na náleží Ústavního soudu ze dne 4. 12. 1997 sp. zn. III. ÚS 149/97 (N 150/9 SbNU 319)]. Svědek může ve své výpovědi pominout to, co považuje za nebezpečné pro sebe a teprve při kladení doplňujících otázek může odmítnout na tyto odpovídat. Byla-li stěžovatelka vyzvána, aby se toliko vyjádřila, zda koupila či dostala od manželů H. pervitin, mohla se k tomu vyjádřit i bez toho, aby uvedla, jak s pervitinem dále naložila. Stěžovatelka si tedy touto výpovědí nemohla způsobit trestní stíhání, navíc za situace, kdy už proti ní trestní stíhání zahájeno bylo. Policejní orgán konstatoval, že nerozumí tomu, jak by výpověď stěžovatelky v této trestní věci mohla být využita v její vlastní trestní věci. Stran výše pokuty policejní orgán uvedl, že stěžovatelka je sice nezaměstnaná, nicméně bydlí u své matky, kde možná ani neplatí nájem, vlastní osobní vozidlo a nechává se zastupovat právním zástupcem, přičemž ani neuplatňuje nárok na bezplatnou obhajobu. Je tedy jisté v jejích možnostech uhradit pořádkovou pokutu uloženou spíše při spodní hranici, když maximálně lze uložit pořádkovou pokutu až ve výši 50 000 Kč.

7. Stěžovatelka napadla usnesení policejního orgánu stížností, jež byla napadeným usnesením okresního soudu jako nedůvodná podle § 146a odst. 2 a § 148 odst. 1 písm. c) trestního řádu zamítnuta. Okresní soud přejal argumentaci uvedenou v usnesení policejního orgánu, přičemž zdůraznil, že stěžovatelka výpověď odmítla jako celek (s odkazem na náleží Ústavního soudu sp. zn. III. ÚS 149/97).

II.

Argumentace stěžovatelky

8. Stěžovatelka rekapituluje, že proti ní samotné je vedeno trestní stíhání pro přečin nedovolené výroby a jiného nakládání s omamnými a psychotropními látkami a s jedy podle § 283 odst. 1 trestního zákoníku, kdy jí je kladeno za vinu to, že měla drogu získanou od manželů H. dále distribuovat. Po stěžovatelce tedy nelze spravedlivě požadovat, aby se přiznala k nákupu drogy, jejíž další distribuce jí je v jejím vlastním trestním řízení kladena za vinu. V rámci své vlastní obhajoby stěžovatelka spoléhá na to, že nebude-li jí prokázáno to, že drogu skutečně koupila, nelze jí prokázat ani další distribuci drogy.

9. Stěžovatelka cituje náleží ze dne 24. 1. 2013 sp. zn. III. ÚS 3162/12 (N 18/68 SbNU 243), z něhož vyplývá, že v případě práva odepřít výpověď jde zcela o subjektivní právo svědka, kdy svědek sám váží a rozhoduje, zda svého ústavně zaručeného práva využije či nikoliv. Potenciálně ohrožený svědek nemůže být ke své výpovědi žádným způsobem nucen. Vůči stěžovatelce však tento přístup uplatněn nebyl, ačkoliv plně specifikovala, proč odmítá vypovídat. Takový postup je hrubým porušením zásady *nemo tenetur se ipsum accusare*.

10. Jde-li o trestní věc stěžovatelky, pakliže by uvedla, že nákup drogy provedla např. ve větším množství nebo že jej provedla v jiném období (než je jí nyní kladeno za vinu), svou vlastní pozici by si jistě zhoršila, např. naplněním kvalifikované podstaty trestného činu. Takový postup je nutno důrazně odmítnout.

11. Stěžovatelka taktéž zdůrazňuje, že čekání vždy na konkrétní otázku policejního orgánu lze považovat za tzv. šavlový tanec, neboť to klade na svědka velmi vysoké nároky, kdy tento musí okamžitě vyhodnocovat, co může zodpovědět, resp. jak přesně může odpovídat, aniž by ho tyto odpovědi ohrozily v jeho vlastní trestní věci. Takové nároky není možno na stěžovatelku, která je osobou toliko se základním vzděláním, klást, a to zejména s ohledem na její nedávnou drogovou závislost, která ji poznamenala mimo jiné i intelektuálně. Představa, že taková osoba bude schopna detailně a okamžitě vyhodnotit, jak správně odpovídat na jednotlivé otázky, je zcela iluzorní. Z tohoto důvodu tedy nemůže obstát argumentace orgánů činných v trestním řízení, kdy je stěžovatelce zejména vytýkáno, že odmítla výpověď jako celek.

III.

Vyjádření účastníků a vedlejšího účastníka řízení

12. Ústavní soud zaslal ústavní stížnost k vyjádření účastníkům a vedlejšímu účastníkovi.

13. Okresní soud ve svém vyjádření plně odkázal na obsah svého napadeného rozhodnutí.

14. Policejní orgán ve svém vyjádření nejprve podrobně zrekapituloval stav řízení a následně uvedl, že právo na odepření výpovědi pro nebezpečí trestního stíhání není absolutní a nevztahuje se k výpovědi jako celku, přičemž zdůraznil, že jde o právní závěr uvedený v nálezu Ústavního soudu sp. zn. III. ÚS 149/97. V době podání svědecké výpovědi již byla stěžovatelka trestně stíhána a policejnímu orgánu není znám postup, jakým by bylo možno procesně použít její svědeckou výpověď v její vlastní trestní věci. Účastník uvádí, že za lichou lze považovat argumentaci stěžovatelky, že není-li prokázáno získání drogy, stěží lze prokázat její další prodej. Naopak v praxi je tato situace, kdy není známo, jak si pachatel drogu obstaral, běžná. K odsouzení dochází na základě výpovědí uživatelů těchto drog. Účastník zdůrazňuje, že stěžovatelka v době výslechu již byla ve své vlastní věci obviněnou, nemohla si tedy logicky svou výpověď v jiné věci zapříčinit trestní stíhání. Policejní orgán tedy považuje uložení pořádkové pokuty za důvodné, naopak ústavní stížnost považuje za nedůvodnou.

15. Okresní státní zastupitelství v Písku uvádí, že se ztotožňuje s argumentací policejního orgánu uvedenou v napadeném usnesení, především s odkazem na nálezu Ústavního soudu sp. zn. III. ÚS 149/97. Vedlejší účastník zdůraznil nemožnost použít stěžovatelčinu výpověď coby svědka v řízení, kde je v procesním postavení obviněné. Ústavní stížnost proto považuje za nedůvodnou.

16. Ústavní soud nepovažoval za nutné zasílat stěžovatelce uvedená vyjádření k replice, neboť shledal ústavní stížnost důvodnou.

IV.

Procesní předpoklady řízení před Ústavním soudem

17. Ústavní soud posoudil splnění procesních předpokladů řízení a dospěl k závěru, že ústavní stížnost byla podána včas oprávněnou stěžovatelkou, která se účastnila řízení, v

němž byla vydána napadená rozhodnutí, a Ústavní soud je k jejímu projednání příslušný. Stěžovatelka je právně zastoupena v souladu s § 29 až § 31 zákona o Ústavním soudu a ústavní stížnost je přípustná (§ 75 odst. 1 téhož zákona *a contrario*), neboť stěžovatelka vyčerpala všechny zákonné procesní prostředky k ochraně svých práv.

V.

Posouzení důvodnosti ústavní stížnosti

18. Ústavní soud přezkoumal napadené rozhodnutí, jakož i řízení jemu předcházející, z hlediska stěžovatelkou v ústavní stížnosti uplatněných námitek, a dospěl k závěru, že ústavní stížnost je důvodná.

19. Podle čl. 37 odst. 1 Listiny může každý odepřít výpověď, jestliže by jí způsobil nebezpečí trestního stíhání sobě nebo osobě blízké. Právo odepřít výpověď, pokud by vypovídající vystavil sebe nebo osobu blízkou nebezpečí trestního postihu (ať již soudního, nebo správního), tj. právo neudávat sám sebe nebo osobu blízkou, je významným znakem právního státu. Ústavní soud judikuje, že právo svědka na odepření výpovědi pro nebezpečí trestního stíhání jeho nebo osob blízkých je důsledkem ústavní ochrany proti sebeobviňování, která má hluboký historický základ (zákaz *nemo tenetur se ipsum accusare*). Jde o zcela subjektivní, ústavně zaručené právo svědka, který v uvažovaných případech, po poučení poskytnutém mu orgánem veřejné moci, sám váží a rozhoduje, zda svého práva odepřít výpověď využije či nikoli, a to téměř výlučně podle okolností (důvodů), jak je sám cítí a vnímá; v tomto smyslu nemůže a nesmí být potenciálně ohrožený svědek ve svém rozhodování omezován či dokonce ke svědecké výpovědi nucen [srov. např. nálezy Ústavního soudu sp. zn. II. ÚS 89/04 ze dne 2. 2. 2006 (N 32/40 SbNU 265), sp. zn. II. ÚS 642/04 ze dne 8. 3. 2006 (N 51/40 SbNU 497) a sp. zn. III. ÚS 3162/12]. Právu svědka odepřít výpověď, vycházejícímu z ústavní ochrany proti sebeobviňování, je nutno v právním státě dát přednost před účelem toho kterého řízení (§ 1 odst. 1 a 2 trestního řádu), a to i tehdy, jestliže by v tom kterém případě mohlo vést k důkazní nouzi (nález sp. zn. III. ÚS 149/97].

20. Účastníci řízení opakovaně, jak v napadených rozhodnutích, tak i ve svých vyjádřeních k ústavní stížnosti, poukazovali na nález sp. zn. III. ÚS 149/97 (jako na jediný judikатурní podklad), jehož jednu pasáž citovali. Tato pasáž uvádí, že: „...*ústavně chráněné právo svědka na odepření výpovědi pro nebezpečí trestního stíhání jeho nebo osob v zákoně vyjmenovaných není (na rozdíl od důvodů spočívajících v příbuzenském či obdobném vztahu) absolutní v tom smyslu, že právo odepřít výpověď by se mělo vztahovat k výpovědi jako celku (svědkovo právo odepřít výpověď a contrario oprávnění odepřít vypovídat). Jestliže zákon vyžaduje, aby na počátku výslechu byla dána svědkovi možnost, aby spontánně a souvisle vylíčil, co o věci ví, je mu tím současně umožněno, aby ve své výpovědi pominul to, co (ze zákonem stanoveného důvodu) pokládá pro sebe (pro zákonem vyjmenované osoby) za nebezpečné; teprve tehdy, jsou-li mu kladeny upřesňující či doplňující otázky, přísluší mu oprávnění odpověď na ně odmítnout; jakými okolnostmi odepření odpovědi svědek zdůvodní, záleží přirozeně zcela na něm samotném, z hlediska soudu půjde však (s ohledem na následné rozhodnutí) vždy o kvalitu informací, kterých se mu od svědka dostane.*“

21. Výše uvedená pasáž nálezu sp. zn. III. ÚS 149/97 je však vytržena z kontextu a její izolované uplatnění neodpovídá nosným důvodům nálezu, jímž byla zrušena usnesení

obecných soudů, které zasáhly do ústavně zaručeného práva stěžovatele podle čl. 37 odst. 1 Listiny, neboť mu neoprávněně uložily pořádkovou pokutu, když podle § 100 odst. 2 trestního řádu odmítl poskytnout svědeckou výpověď s tím, že by si na jejím základě mohl přivodit trestní stíhání (konkrétně pro trestný čin šíření toxikománie podle § 188a trestního zákona). Ústavní soud tedy v uvedené věci stěžovateli, svědkovi odpírajícímu paušálně poskytnout výpověď, vyhověl. Ústavní soud sice v nálezu sp. zn. III. ÚS 149/97 konstatoval, že právo odepřít výpověď v obecné rovině nelze chápat jako absolutní v tom smyslu, že by obecně bylo možno odepřít svědeckou výpověď *en bloc* bez toho, aby svědek alespoň formou monologu vypověděl, co o věci ví, přičemž by se touto formou výpovědi mohl vyhnout tomu, co by podle jeho názoru mohlo jemu samému přivodit trestní stíhání. Ve zmiňovaném nálezu však současně dodává, že kritéria důvodnosti odepření výpovědi jsou výrazně flexibilní a v rozhodovací praxi se mohou vzájemně významně lišit, takže je dostatečně vyčerpávajícím způsobem nelze vtěsnat do obecného pravidla, a že jde především o zcela subjektivní, ústavně zaručené právo svědka, který v uvažovaných případech, po poučení poskytnutém mu orgánem veřejné moci, sám váží a rozhoduje, zda svého práva odepřít vypovídat využije či nikoli, a to téměř výlučně podle okolností (důvodů), jak je sám cítí a vnímá. Z obsahu nálezu a především z jeho kasačního výroku je tak zjevné, že text, který účastníci řízení citují, netvoří *ratio decidendi* předmětného nálezu, nýbrž jde toliko o obecnou pasáž, která ovšem nikterak nezpochybňuje nosné důvody upínající se ke kasačnímu výroku tohoto nálezu. Z uvedeného nálezu naopak vyplývá, že právo odepřít výpověď je nutno posuzovat samostatně u každého konkrétního případu a čl. 37 odst. 1 Listiny je nutno klást na vyšší úroveň než je dosažení samotného cíle trestního řízení.

22. Ústavní soud si je vědom procesních obtíží spojených s dokazováním drogové trestné činnosti, avšak složitou důkazní situaci nelze překlenout na základě pořádkových pokut ukládaných v rozporu s čl. 37 odst. 1 Listiny. Ústavní soud tedy nikterak nerozporuje nosné důvody nálezu sp. zn. III. ÚS 149/97, naopak na ně v nyní posuzované věci navazuje. Zejména je nutno vycházet z konkrétních skutkových okolností případu stěžovatelky, které byly natolik specifické, že je možno jí přisvědčit v argumentaci, že právo odepřít vypovídat podle § 100 odst. 2 trestního řádu jí skutečně svědčilo, a to *de facto* v jeho absolutní podobě, tj. že byla oprávněna zcela odmítnout vypovědět, co o věci ví. V kontextu posuzované věci je třeba zdůraznit skutečnost, že trestná činnost stěžovatelky, pro niž byla ve své vlastní trestní věci vyšetřována (v době, kdy měla podat svědeckou výpověď ve věci manželů H., byla již sama pro tutéž trestnou činnost stíhána) velmi úzce souvisela s trestnou činností manželů H., proti nimž měla její svědecká výpověď směřovat. Manželé H. měli distribuovat pervitin, mimo jiné i stěžovatelce, která byla sama na této droze závislá (stěžovatelka tuto skutečnost uvedla při podání vysvětlení před zahájením trestního stíhání manželů H., a tudíž obsah tohoto protokolu není bez souhlasu stran procesně použitelný). Proti stěžovatelce samotné bylo následně po podání vysvětlení ve věci manželů H. zahájeno trestní stíhání pro tutéž trestnou činnost, jak vyplývá z protokolu o zahájení trestního stíhání proti stěžovatelce ze dne 16. 12. 2019. Na základě těchto souvislostí se stěžovatelka obávala trestněprávních důsledků, které by s sebou její svědecká výpověď mohla přinést. Stěžovatelka ve své svědecké výpovědi toliko uvedla, že manžele H. zná. To byla z jejího subjektivního pohledu jediná informace, kterou mohla poskytnout. Tato okolnost subjektivního vnímání je součástí kontextu celé věci, když je zřejmé, že nešlo o zcela zjevně bezdůvodné odepření vypovídat.

23. Stěžovatelka argumentuje, že když odepřela vypovídat, vycházela z předpokladu, že nebude-li jí prokázáno to, že drogu skutečně koupila, nelze jí prokázat ani další distribuci drogy. Účastníci řízení tomuto tvrzení stěžovatelky odporují, když uvádějí, že pro rozkrývání trestného činu podle § 283 trestního zákoníku není vůbec podstatné, jak daná osoba drogu získala, neboť důležité je prokázat samotnou distribuci. K tomu je nutno připomenout, že orgány činné v trestním řízení nejsou oprávněny jakkoliv hodnotit strategii obhajoby, *nota bene* v jiném trestním řízení. Pociťovala-li subjektivně stěžovatelka, že by jí uvedení dalších skutečností v její svědecké výpovědi mohlo uškodit, a zároveň v daném případě objektivně nešlo o bezdůvodné odepření vypovídat, je důvod, který stěžovatelka uvedla, legitimní a dostatečný pro naplnění jejího práva podle § 100 odst. 2 trestního řádu, jak je zmíněno a zdůrazněno již v nálezu sp. zn. III. ÚS 149/97.

24. Účastníci řízení dále argumentovali tím, že stěžovatelka si fakticky žádné trestní stíhání svou výpovědí přivodit nemohla, neboť již v okamžiku, kdy svědeckou výpověď měla podat, trestně stíhána byla. Tuto argumentaci je však nutno důrazně odmítnout. Stěžovatelka by svou svědeckou výpovědí své stávající trestní obvinění především utvrzovala, což je v rozporu s čl. 37 odst. 1 Listiny. Nadto lze za konkrétních okolností posuzované věci uvést, že za nebezpečí způsobení si trestního stíhání ve smyslu čl. 37 odst. 1 Listiny lze považovat i zhoršení svého postavení například v důsledku rozšíření trestního stíhání pro další skutky anebo v důsledku naplnění kvalifikované podstaty trestného činu, která obviněného ohrožuje vyšší trestní sazbou (viz např. ŠÁMAL, P. a kol. *Trestní řád. Komentář*. 7. vydání, Praha: C. H. Beck, 2013, s. 1475).

25. Pokud jde o další argument účastníků řízení týkající se procesní nemožnosti použít výpověď stěžovatelky jako svědka v její vlastní trestní věci, kde je obviněnou, lze uzavřít, že tento argument je v přímém rozporu se smyslem ústavně zakotveného práva neobviňovat sám sebe, zakotveného v čl. 37 odst. 1 Listiny. Pokud by Ústavní soud aproboval tuto argumentaci orgánů činných v trestním řízení, fakticky by zcela vyprázdnil obsah čl. 37 odst. 1 Listiny ve vztahu ke svědkům, jimž právo neobviňovat sám sebe náleží, neboť svědecká výpověď svědka v jednom řízení není použitelná proti tomuto svědkovi v jeho vlastním trestním řízení, kde vystupuje v procesním postavení obviněného. V takovém případě by totiž nebylo *de facto* nikdy možné zahájit trestní řízení na základě okolností, které vyplynuly ze svědecké výpovědi v konkrétní věci proti osobě, která takové svědectví podala. Orgánům činným v trestním řízení je však jistě zcela zřejmé, že inkriminující okolnosti, jež vyplynou ze svědecké výpovědi, lze následně prokazovat různými důkazními prostředky v jiném trestním řízení.

26. Na základě výše uvedeného dospěl Ústavní soud k závěru, že napadenými usneseními došlo k porušení ústavně zaručeného práva stěžovatelky neobviňovat sám sebe podle čl. 37 odst. 1 Listiny, pročež ústavní stížnosti mimo ústní jednání bez přítomnosti účastníků vyhověl a podle § 82 odst. 3 písm. a) zákona o Ústavním soudu napadená rozhodnutí zrušil.

Poučení: Proti rozhodnutí Ústavního soudu se nelze odvolat.

V Brně dne 20. dubna 2021

Radovan Suchánek
předseda senátu